

Poučení dárce krve

I. OHROŽENÍ PŘÍJEMCE KREVNÍ TRANSFUZE

Léčba krví a krevními složkami přináší příjemci transfuze riziko přenosu infekční choroby od dárce krve. Nemocí přenosných krví je celá řada, z praktického hlediska jsou nejvýznamnější infekční žloutenka typu B, infekční žloutenka typu C a AIDS.

Riziko přenosu infekce se snažíme snížit: a) výběrem dárce
b) vyšetřením odebrané krve

a) Výběr dárce krve

Riziko výskytu nemoci přenosné krví zvyšuje:

- ♦ úzký kontakt s nemocným se žloutenkou (rodina, zaměstnání, sexuální partner) v posledním roce
- ♦ úzký kontakt s osobou infikovanou HIV nebo s nemocným s AIDS
- ♦ úzký kontakt s nemocným s krvácivou chorobou (hemofilie apod.)
- ♦ pobyt v nápravném zařízení (vězení) v posledním roce
- ♦ návštěva tropických zemí v posledních 6 měsících (malárie ap.)
- ♦ tetováním propichování uší apod., akupunktura aj. mimo zdravotnické zařízení v posledním roce
- ♦ pasivní imunizace proti žloutence typu B v posledním roce (např. pro úraz u zdravotnického personálu)
- ♦ opakovaná léčba krevními deriváty
- ♦ léčení lidským růstovým hormonem v minulosti
- ♦ výskyt Creutzfeldt-Jacobovy nemoci v pokrevním příbuzenstvu
- ♦ neurochirurgický výkon s použitím štěpu tvrdé pleny mozkové
- ♦ střídání náhodných sexuálních partnerů, zejm. zahraničních
- ♦ pohlavní styk mezi muži po r. 1980
- ♦ pohlavní styk provozovaný pro peníze nebo drogy (prostituce)
- ♦ pohlavní styk s prostitutkou v posledním roce
- ♦ léčba nebo sledování pro pohlavní chorobu v posledním roce
- ♦ léčba pro toxikomanii a alkoholismus v posledním roce
- ♦ užívání injekčních drog (i v minulosti)

**Pokud patříte do některé z uvedených skupin, krev prosím
NEDÁVEJTE**

V případě pochybností se poradte s lékařem transfuzní zařízení

pravidelné dárčovství

Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce transfuzního přípravku je nižší, pokud je dárce krve vyšetřen opakovaně (optimálně v odstupu 3-6 měsíců).

Proto se obracíme na dárce krve s prosbou, aby krev darovali pravidelně.

neplacené dárčovství

Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce transfuzního přípravku je nižší, pokud není dárce motivován přímým finančním prospěchem (dárce např. neuvede některé významné údaje).

Proto dáváme přednost neplacenému dárčovství.

b) Vyšetření odebrané krve

Kromě vyplnění předodběrového dotazníku a vyšetření lékařem (pohovor) vyšetřujeme každou krev (plazmu, krevní destičky) odebranou k přípravě transfuzních přípravků na přítomnost známe infekce:

- ◆ HBV (žloutenka B)
- ◆ HCV (žloutenka C)
- ◆ HIV (původce AIDS)
- ◆ syfilis (lues, příjice)

I přes uvedený způsob vyšetření nejsme schopni zaručit příjemci krve (tj. nemocnému) naprostou bezpečnost (např. proto, že test může být založen na průkazu protilátek a dárce může „trvat“ 6-8 týdnů, než protilátku po „nakažení“ vytvoří), spolupráce s dárce a vzájemná důvěra má proto zásadní význam. Údaje o zdravotním stavu dárce udržujeme v jeho dokumentaci a při zachování zásad lékařského tajemství poskytujeme část z nich do Národního registru transfuzní služby.

II. RIZIKO PRO DÁRCE KRVE

a) Odběr krve ne zcela zdravému dárci

Odběrem krve by mohl být ve vzácných případech poškozen dárcce, který sám trpí nedostatkem odebírané složky, proto před odběrem vyšetřujeme krevní obraz. Vyšetření lékařem slouží k všeobecnému posouzení zdravotního stavu dárce a je formou „preventivní prohlídky“. Dárce tak získává (zdarma) údaje o svém zdravotním stavu. Z rozhodnutí lékaře někdy vyšetření doplňujeme (zejména u přístrojových odběrů).

b) Nežádoucí reakce na odběr

Jako nežádoucí reakce na odběr (komplikace) se může objevit:

- ◆ krevní výron, modřina (špatný vpich, krváceno do podkoží po vpichu): riziko této komplikace lze snížit řádným stlačením místa vpichu po odběru
- ◆ celková reakce (obvykle mdloby), je způsobena ne dost rychlým přizpůsobením krevního oběhu změnám při odběru nebo nepřiměřenou psychickou reakcí: ke mdlobě dochází nejčastěji u dárců hladovějících, „uhoněných“ a při rychlém opuštění odběrového křesla, důležitý je dostatečný příjem tekutin
- ◆ u přístrojových odběrů (kde je krev mimotělně mísená s protisrážlivým roztokem) může dojít vlivem kolísání hladiny vápníku k drobným svalovým záškubům (obvykle trnutí jazyka, mravenčení rtů ap.), pokud by nebyl vápník podán nebo rychlost odběru upraven, mohlo by dojít i k většímu křečím (zcela výjimečně by mohlo dojít k podobným komplikacím i z jiných příčin, zásady jejich prevence i průběh jsou obdobné): důležité je, aby dárcce byl řádně poučen a hlásil již první příznaky

Všechny materiály používané k vlastnímu odběru krve i k odběru krve k laboratornímu vyšetření

je zásadně na jedno použití

ŽÁDNÉ RIZIKO PŘENOSU INFEKCE NA DÁRCE NEHROZÍ!